

מאלי - משתמשי אקס ליבריס ישראל

MELI - ExLibris Forum in Israel

כנס מאלי השנתי, דצמבר 2007

חוק זכות יוצרים החדש – היבטים הנוגעים לספריות

ד"ר אורית פישמן אפורי

בית הספר למשפטים, המסלול האקדמי המכללה למינהל

איזון אינטרסים: זכויות יוצרים וזכויות משתמשים

■ יוצרים ומשתמשים – הספרייה בתווך

■ האינטרסים השונים – כזכויות אדם

ההצהרה העולמית על זכויות האדם, 1948, סעיף 27:

"לכל אדם הזכות להשתתף באופן חופשי בחיי התרבות של הקהילה, ליהנות מהאומנות ולקחת חלק בקדמה המדעית ויתרונותיה;

לכל אדם זכות להגנה על האינטרסים המוסריים והחומריים הנובעים מכל הפקה מדעית, ספרותית או אומנותית שהוא המחבר שלה".

חוק זכות יוצרים, תשס"ז-2007

■ תפקידי הספרייה כוללים בין היתר:

- שימור וארכיב

- מתן גישה למיידע וליצירות

■ בחוק זכות יוצרים החדש יש חיזוק של שני התפקידים של הספרייה

תפקיד הספרייה: שימור וארכיב

סעיף 30 לחוק זכות יוצרים, תשס"ז – 2007

"שימושים מותרים בספריות, בארכיונים ובגופים אחרים -

- (א) העתקה של יצירה, שעותק ממנה מצוי באוסף הקבוע של ספרייה או של ארכיון, מסוג שקבע השר, מותרת למטרות אלה, ובלבד שלא ניתן לרכוש עותק נוסף של היצירה בתוך פרק זמן סביר ובתנאים סבירים:
- (1) שימור, בכל דרך שהיא, של יצירה שעותק ממנה מצוי בידי הספרייה או הארכיון, ובלבד שלא ייעשה בעותק לשימור שימוש כעותק נוסף על העותקים שבספרייה;
- (2) החלפת עותק של היצירה, שהיה בידי הספרייה או הארכיון, ואבד, הושמד או נעשה בלתי ראוי לשימוש;
- (3) החלפת עותק של היצירה, שהיה באוסף הקבוע של ספרייה אחרת או של ארכיון אחר, ואבד, הושמד או נעשה בלתי ראוי לשימוש.

(ב) ...

(ג) ... "

תפקיד הספרייה: שימור וארכיב

■ סעיף 4 לחוק הספרייה הלאומית, תשס"ח - 2007

- "אלה תפקידי הספרייה הלאומית, לשם השגת מטרותיה -
- (1) לאסוף, לשמר ולטפח את אוצרות הידע, המורשת והתרבות, ובכלל זה להרחיב ולהעשיר את אוספי הספרייה;
 - (2) לאפשר לציבור, בישראל ומחוצה לה, נגישות הולמת וסבירה לאוספי הספרייה, בין השאר, באמצעים טכנולוגיים מתקדמים;
 - (3) ...".

תפקיד הספרייה: שימור וארכיב

■ סעיף 23 לחוק הספרייה הלאומית, תשס"ח - 2007

"(א) על אף האמור בכל דין, פעולה כמפורט להלן מותרת לספרייה הלאומית למטרות אלה:
(1) עשיית שני עותקים של יצירה, שחוק הספרים חל עליה, ועותקה לא נמסרו לספרייה
הלאומית מכל סיבה שהיא;..."

(2) ...

(3) העתקה לצורכי שימור, בכל דרך שהיא, של יצירה שעותק ממנה נמצא בידי הספרייה
הלאומית או שלספרייה יש גישה אליה, ובלבד שלא ייעשה בעותק לשימור שימוש כעותק
נוסף על העותקים שבספרייה ולעניין יצירה שלספרייה ישגישה אליה - כל עוד לספרייה יש
אפשרות גישה כאמור;

(4) העתקה לצורכי שימור של אתרי אינטרנט או של יצירות המצויות בהם; גישה לציבור
לעותקים שנעשו לפי פסקה זו, תהיה לפי תנאים וסייגים שיקבע שר המשפטים, בהסכמת
השר; הוראות כאמור ייקבעו בהתחשב, בין השאר, בהשפעתן על בעלי זכות היוצרים
ביצירות."

תפקיד הספרייה: גישה למיידע וליצירות

■ השאלה של סוגים מגוונים של יצירות

■ פסק הדין בעניין ע"א 326/00 עיריית חולון נ' א.ן. א.ם. סי. מוסיקה בע"מ, פ"ד נז(3) 658 (2003)

■ ביטול "זכות ההשאלה" בחוק זכות יוצרים החדש, והכשרה מפורשת של השאלה בספרייה הציבורית:

11. "זכות יוצרים מהי

זכות יוצרים ביצירה היא הזכות הבלעדית לעשות ביצירה, או בחלק מהותי ממנה, פעולה, אחת או יותר, כמפורט להלן, בהתאם לסוג היצירה:
(1)...

(7) השכרה כאמור בסעיף - 17 לגבי תקליט, יצירה קולנועית ותוכנת מחשב."

תפקיד הספרייה: גישה למיידע וליצירות

■ סעיף 17 לחוק זכות יוצרים, תשס"ז - 2007

"השכרה -

(א) השכרה של יצירה היא השכרת עותקים פיזיים של היצירה לציבור, לצורכי מסחר, למעט השכרה של תוכנת מחשב או של תקליט המהווים חלק בלתי נפרד מחפץ אחר שהוא המושכר העיקרי.

(ב) לעניין סעיף קטן (א) השכרה על ידי ספרייה ציבורית או ספרייה של מוסד חינוך, אינה בגדר השכרה לצורכי מסחר; השר רשאי לקבוע סוגי ספריות ציבוריות וסוגי מוסדות חינוך, שהוראות סעיף קטן זה יחולו עליהם".

■ חוק הספריות הציבוריות תשל"ה – 1975

" "ספר" – ספר, כתב עת, עיתון או דבר דפוס אחר, סרט, תקליט, וכן חומר גרפי, קולי או אור-קולי אחר, והכל בכל צורה או טכנולוגיה שבהן הם נשמרים, מאוחזרים או מופצים, ולרבות בכתב לעיוורים;"

תפקיד הספרייה: גישה למיידע וליצירות

■ הגנת השימוש ההוגן ומימוש תפקיד הספרייה במתן גישה למיידע וליצירות

■ הגנת השימוש ההוגן:

מודל אנגלי – הגנה סגורה

מודל אמריקני – הגנה פתוחה

תפקיד הספרייה: גישה למיידע וליצירות

■ חוק זכות יוצרים החדש מאמץ את המודל האמריקני:

סעיף 19 לחוק זכות יוצרים, תשס"ז-2007:

"שימוש הוגן -

(א) שימוש הוגן ביצירה מותר למטרות כגון אלה: לימוד עצמי, מחקר, ביקורת, סקירה, דיווח עיתונאי, הבאת מובאות, או הוראה ובחינה על ידי מוסד חינוך.

(ב) לצורך בחינה של הוגנות השימוש ביצירה לעניין סעיף זה, יישקלו, בין היתר, כל אלה:

(1) מטרת השימוש ואופיו;

(2) אופי היצירה שבה נעשה השימוש;

(3) היקף השימוש, מבחינה איכותית וכמותית, ביחס ליצירה בשלמותה;

(4) השפעת השימוש על ערכה של היצירה ועל השוק הפוטנציאלי שלה.

(ג) השר רשאי לקבוע תנאים שבהתקיימם ייחשב שימוש לשימוש הוגן."

תפקיד הספרייה: גישה למיידע וליצירות – מתן שרותי העתקה

■ הספרייה כידו הארוכה של התלמיד או החוקר

■ סעיף 30 (ב) לחוק זכות יוצרים, תשס"ז – 2007:

"העתקה של יצירה שעותק ממנה מצוי בספרייה או בארכיון שנקבעו כאמור בסעיף קטן (א), בעבור אדם המבקש זאת, מותרת, ובלבד שההעתקה המבוקשת, אילו נעשתה על ידי אותו אדם, היתה מותרת לפי דין; השר רשאי לקבוע טופס בקשה מספרייה או מארכיון לעניין סעיף קטן זה."

■ היחס בין הגנת השימוש ההוגן (סעיף 19) לבין תפקוד הספרייה כידו הארוכה של אדם (סעיף 30 ב).

■ CCH Canadian LTD v. Law Society of Upper
Canada [2004] SCC 13

תפקיד הספרייה: גישה למיידע וליצירות

■ הגנת השימוש ההוגן:

הוגנות בדיעבד במחיר חוסר וודאות מראש

■ הגנת השימוש ההוגן ופעילות למטרות הוראה בארה"ב:

Agreement on Guidelines for Classroom Copying in Not-for-Profit Educational Institutions (Classroom Guidelines).

Technology, Education, and Copyright Harmonization (TEACH) Act of 2002, (codified at 17 U.S.C. § 101, 110, 112, and 801).

חוק זכות יוצרים החדש – היבטים הנוגעים לספריות

תודה רבה

!!